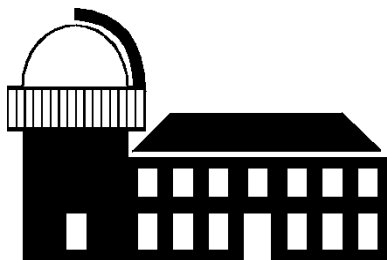

JAARVERSLAG

2002

Zeeweg 96
Tel.: 050 39 05 66

Volkssterrenwacht
Beisbroek vzw

8200 Brugge
e-mail: info@beisbroek.be

Inhoud

1. Voorwoord.....	3
2. Organisatie van de vzw Volkssterrenwacht Beisbroek	4
3. Educatieve, wetenschappelijke en pedagogische activiteiten.....	6
3.1. Bezoeken.....	6
3.2. Cursussen.....	8
3.3. Uitreiking van de getuigschriften	11
3.4. Multimediaal project	13
3.5. Projecten.....	15
3.6. Waarnemingen.....	18
3.7. Jeugdwerkgroep Sterrenkunde JVS-Vigilia	20
3.8. Jeugdwerkgroep Ruimtevaart.....	22
3.9. Publicaties	24
3.10 Opendeurdagen	26
3.11. Documentatiecentrum	27
3.12. Website.....	28
3.13. Kadervorming.....	29
4. Secretariaat, administratie en logistiek	31
4.1. Secretariaat en administratie	31
4.2. Logistiek.....	31
5. Public relations en samenwerking	32
5.1. Pers.....	32
5.2. Externe manifestaties en contacten	33
5.3. Samenwerking met andere instanties	35

Dit project is een actie die wordt ondersteund binnen het actieplan Wetenschapsinformatie en Innovatie. Dit actieplan is een initiatief van Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, tevens bevoegd voor Wetenschapsbeleid, in overleg met Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming.

1.

Voorwoord

Mijn toespraak bij de officiële heropening op paaszaterdag 30 maart, begon ik met de volgende woorden: "Als van de Stad Brugge kan gezegd worden dat na het culturele jaar 2002 Brugge nooit meer dezelfde zal zijn, kan dit zeker ook van Volkssterrenwacht Beisbroek gezegd worden: na 2002 zal Beisbroek nooit meer hetzelfde zijn."

De daaropvolgende maanden hebben me reeds gelijk gegeven. Ons multimediaal project heeft weerklank gevonden, zowel bij onze eigen medewerkers als bij onze talrijke bezoekers; bij scholen en culturele verenigingen; bij de plaatselijke en zelfs de nationale pers, bij radio en televisie, in tijdschriften, week- en dagbladen.

Ons nieuw Zeiss-planetariumtoestel en het all sky projectiesysteem, onze vernieuwde interactieve tentoonstelling en onze gemoderniseerde en aangevulde waarnemings-apparatuur zijn het resultaat van ongeveer twee jaar voorbereidingswerk. En er zijn reeds nieuwe plannen voor een planetenpad, met twaalf kunstwerken verspreid over het stadspark Beisbroek.

In 2002 werd ook gestart met een aantal andere initiatieven: een vernieuwde website, een elektronische nieuwsbrief voor actieve medewerkers, regelmatige bijscholings-sessies, nieuwe cursussen zowel voor beginners als voor gevorderden, zowel op theoretisch als op praktisch vlak.

Ook Frank De Winne mogen we niet vergeten. Zijn vlucht met de Sojoez naar het ISS begin november vestigde opnieuw de aandacht - zij het kortstondig - van het grote publiek op de ruimtevaart. Bij die gelegenheid werd in samenwerking met andere Vlaamse Volkssterrenwachten een tentoonstelling ontworpen over die ruimtevlucht en in samenwerking met andere Vlaamse planetaria werd een diashow gerealiseerd over de vlucht van De Winne. Deze show werd gedurende enkele weken vertoond samen met onze gewone planetariumvoorstelling. Voor onze Jeugdwerkgroep Ruimtevaart, was De Winnes ruimtereis de aanleiding om op 3 november een groot ruimtevaartfeest te organiseren, met een zeer grote belangstelling.

Maar over deze en andere activiteiten die in Beisbroek doorgingen, leest U verderop in dit achttiende jaarverslag. Mij rest nog de aangename plicht iedereen te danken die tot het welslagen van dit drukke werkjaar 2002 heeft bijgedragen, in het bijzonder ook al degenen die aan dit jaarverslag hebben meegewerkt. Moge de toekomst ons nog veel drukke jaren brengen!

Herman Ghyoot,
voorzitter,
10 januari 2003.

2. Organisatie van de vzw Volkssterrenwacht Beisbroek

De vzw Volkssterrenwacht Beisbroek werd opgericht op 20 oktober 1984. De werking van de vereniging werd vastgelegd in de statuten, verschenen in bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 12 december 1985.

De activiteiten van Volkssterrenwacht Beisbroek vzw worden ondersteund binnen het actieplan Wetenschapsinformatie en Innovatie. Dit actieplan is een initiatief van Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, tevens bevoegd voor Wetenschapsbeleid, in overleg met Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming. Dit gebeurt middels een overeenkomst voor de inschakeling van de expertise van de volkssterrenwachten in het actieplan wetenschapsinformatie en innovatie.

De vereniging is eveneens erkend door de Bestendige Deputatie van de provincie West-Vlaanderen en door het Stadsbestuur van Brugge.

Bij erkenningsbesluit van 12 mei 2000 is Volkssterrenwacht Beisbroek vzw ook erkend als vereniging van toeristisch belang.

De juridische, financiële, administratieve en bestuurlijke belangen van de vereniging worden behartigd door de raad van bestuur. Eind 2002 bestond die raad uit volgende personen:

voorzitter:	Herman Ghyoot
ondervoorzitter:	Hendrik Vandenbruaene
secretaris:	Frank Tamsin
penningmeester:	Bart Vandenbussche
leden:	Franky Blanckaert
	Eric Cardon (ambtshalve)
	Jannes Colaert
	Pieter De Ceuninck
	Hans Huyghe
	Youri Huyghe (adjunct-secretaris)
	Sebastian Serruys
	Jan Vandenbruaene
	Philippe Warmoes

Het dagelijks bestuur is in handen van de voorzitter, de ondervoorzitter, de secretaris, de penningmeester en de adjunct-secretaris.

Zowel de leden van de raad van bestuur, het dagelijks bestuur, als alle overige vrijwillige medewerkers verrichten hun respectieve taken ten dienste van de gemeenschap volledig onbezoldigd.

In 2002 kwam de raad van bestuur bijeen op 15 februari, 31 mei, 30 augustus en 29 september.

De algemene vergadering kwam in 2002 bijeen op 24 februari en op 29 september. De algemene vergadering bestaat uit alle leden van de vzw. Statutair zijn de leden van de vzw, hetzij stemgerechtigd, hetzij niet- stemgerechtigd lid. Naast alle leden van de raad van bestuur, waren eind 2002 ook nog volgende personen stemgerechtigd lid:

Lodewijk Boute, Piet Cools, Adrien Darge, Jan Deklerck, Jacques Depaepe, Wilfried De Vriese, Claude Doom, Emmanuel Fabel, Dominiek Franck, Thomas Goethals, Jean-Paul Hermans, Alain Houvenaeghel, Astrid Neirinck, Steve Philips, Eddy Pirotte, Robin Segaert, Ruth Teerlynck, Alexander Vandenbohede, Maarten Vanleenhove, Tom Vinaimont, Joseph Wouters.

Verder heeft Volkssterrenwacht Beisbroek vzw een voltijdse vaste medewerker in dienst. Daartoe is een arbeidsovereenkomst afgesloten met Eddy Pirotte.

3. Educatieve, wetenschappelijke en pedagogische activiteiten

3.1. *Bezoeken*

Het spreekt voor zich dat, na de opening van ons multimediaal project op 30 maart 2002, de verwachtingen hoog gespannen waren, zowel bij onze medewerkers als bij onze potentiële bezoekers. En deze verwachtingen zijn grotendeels ingelost. Zonder op onze lauweren te willen rusten, kunnen we stellen dat 2002 inderdaad een topjaar is geworden, onder andere wat betreft het bezoekersaantal. Wij registreerden een totaal van 6696 betalende bezoekers, waarvan 5140 in groep en 1556 individueel.

Enkele getallen ter vergelijking: in 2001 ontvingen wij – wat groepsbezoeken betreft – 2830 mensen; in 2000 waren het er 4303. Ons vorige topjaar blijft de start van Volkssterrenwacht Beisbroek in 1985 met 5209 bezoekers. Hier mag nog opgemerkt worden dat we in 2002 slechts begin april opnieuw onze deuren openden: dit zijn dus cijfers voor 9 maanden.

Naar aanleiding van de vernieuwing voerden we een nieuw onthaalsysteem in:

- op zondagnamiddag begint om 15.00 h en om 16.30 h een vaste planetariumvoorstelling, telkens gevolgd door telescoopwaarnemingen van de Zon (als er geen wolken zijn!) en een vrije rondgang in de tentoonstelling.
- op woensdagnamiddag is er wekelijks ook een vaste voorstelling om 15.00 h.
- op vrijdagavond begint de vaste voorstelling om 20.30 h, waarna de sterrenhemel in de praktijk kan geobserveerd worden.
- gedurende alle schoolvakanties zijn we bijkomend toegankelijk op maandag, dinsdag en donderdag, telkens om 15.00 h.

Voor het voorbije jaar resulteerde dit in 135 vaste voorstellingen, met 1556 bezoekers (een gemiddelde van 11.5). Daarvan kwamen er op zondag 725, op vrijdagavond 258, en op de andere vaste voorstellingen 575.

De medewerkers die zich verdienstelijk hebben gemaakt om die mensen te ontvangen, zijn vooral: Eddy Pirotte, ons vast personeelslid, en verder: Franky Blanckaert (8 keer), Lodewijk Boute (28), Wilfried Devriese (8), Geert Deseranno (7), Emmanuel Fabel (9), Herman Ghyoot (30), Jean-Paul Hermans (8), Hans Huyghe (6), Youri Huyghe (7), Robin Segaeert (13), Sebastian Serruys (9), Frank Tamsin (10), Jan Vandenbruaene (6), Philip Vanhoutteghem (12) en Jef Wouters (20). Aan al die mensen betuigen wij onze oprechte dank.

Een groep vanaf minimum 15 personen kan op een willekeurig tijdstip een bezoek brengen. Meestal beginnen we ook hier met een automatische planetariumvoorstelling, gevolgd door een manuele demonstratie, onder andere van de sterrenhemel van de dag zelf. Daarna volgt een waarnemingssessie met de telescopen en een gidsbeurt in de tentoonstelling.

Onderstaande tabel geeft het verloop van de bezoeken per maand:

maand	totaal aantal	aantal individueel	aantal in groep	aantal groepen
januari				
februari				
maart	24	24		
april	702	227	475	21
mei	1148	157	991	44
juni	413	48	365	20
juli	258	235	23	2
augustus	458	292	166	7
september	470	133	337	18
oktober	1155	132	1023	48
november	1784	243	1541	69
december	284	65	219	11
totaal	6696	1556	5140	240

Uit nader onderzoek van de groepsbezoeken blijkt dat er 67 groepen zijn uit het basisonderwijs (vorig jaar: 43), 107 groepen uit het secundair onderwijs (in 2001: 55), 13 familiale of gemengde groepen (in 2001: 22), 43 volwassenenverenigingen (in 2001: 18) en 10 jeugd- of sportverenigingen (in 2001: 12).

Enkele vaststellingen:

- In ons 18-jarig bestaan hebben we nog nooit zoveel bezoekers gehad.
- De drukste maanden blijven mei, oktober en november, door het grote aantal schoolbezoeken. Het onderwijs heeft blijkbaar de weg naar Beisbroek gevonden.
- Dat er in juli en augustus minder groepen zijn, is dus logisch. Het aantal individuele bezoekers bereikt daar wel zijn maximum. De inspanningen die we gedaan hebben rond toeristische promotie hebben hier echter nog niet ten volle hun vruchten afgeworpen. Hier moeten we dus nog een tandje bijsteken.

Voor het onthaal van al deze groepen hebben vooral volgende medewerkers zich verdienstelijk gemaakt, waarvoor eveneens onze dank: Eddy Pirotte (112), Herman Ghyoot (55), Lodewijk Boute (24), Franky Blanckaert (10), Jef Wouters (10), Alain Houvenaeghel (8).

Benevens de permanente openingsuren en de groepsbezoeken waren wij ook ter beschikking op verschillende andere dagen, waarover verder in dit jaarverslag meer details te vinden zijn.

3.2. Cursussen

Naast het ontvangen van individuele en groepsbezoeken ging ook veel energie in de organisatie van een aantal cursussen, onbaatzuchtig geleid door bevoegde mensen uit onze eigen vereniging; ook daarvoor past een bijzonder woord van dank.

Een van de meest fundamentele doelstellingen van de wetenschap bestaat erin de wereld rondom ons te verklaren en te begrijpen. De sterrenkunde is de wetenschap bij uitstek die deze doelstelling op de meest omvattende wijze tracht te realiseren. Zij probeert immers de immense ruimte rondom ons te beschrijven en onze plaats daarin te verklaren.

Het is dan ook helemaal niet te verwonderen dat de astronomie één van de oudste wetenschappen is, met grote impact op maatschappelijk gebied. Het niet vertrouwd zijn met de fundamentele verworvenheden van de sterrenkunde, mag dan ook beschouwd worden als een leemte in iemands opvoeding.

Het wordt de hedendaagse mens niet gemakkelijk gemaakt deze leemte op te vullen. Enerzijds besteden de huidige onderwijsleerplannen er onvoldoende aandacht en tijd aan. Anderzijds hebben de moderne media andere prioriteiten, zodat ook hier de wetenschap stiefmoederlijk behandeld wordt.

Het is tegen deze achtergrond dat de cursussen van Volkssterrenwacht Beisbroek vzw moeten gezien worden. De redenen waarom iemand door de sterrenkunde geboeid geraakt kunnen zeer uiteenlopend zijn: sommigen zijn getroffen door de romantiek van het uitspannel, anderen zijn gewoon nieuwsgierig naar wat er bij werelden ver van ons gebeurt, en voor nog anderen zijn dan weer de gebruikte methodes een bron van fascinatie.

Op deze uiteenlopende invalshoeken een antwoord bieden, is een uitdaging waarvoor Volkssterrenwacht Beisbroek zich geplaatst ziet. Deze uitdaging houdt meteen de boeiende opdracht in om een gevarieerd cursusaanbod samen te stellen en aan te bieden; hierbij komen in de diverse cursussen telkens andere accenten naar voren, mede doordat ook de lesgevers een verschillende specifieke belangstelling hebben. Zoveel mogelijk wordt geprobeerd de cursussen op te vatten als *permanente vorming*, eerder dan als *onderwijs* in de traditionele zin van het woord.

Inleidende cursus Sterrenkunde

Deze beschrijvende cursus (die geen voorkennis vereist) biedt een eerste kennismaking met de sterrenkunde. Er wordt duidelijk gemaakt hoe astronomische waarnemingen geleid hebben tot ons huidige beeld van de opbouw van het heelal.

Vertrekkend bij de Aarde, wordt het zonnestelsel (met de zon, planeten, kometen, ...) verkend. Hierbij komt ook een stukje klassieke sterrenkunde aan bod (de bewegingen aan de hemelkoepel van zon, planeten en sterren). In de tweede helft van de cursus verlaten we het zonnestelsel en beschrijven we het leven van een ster. We gaan na hoe sterrenstelsels zijn opgebouwd. Ten slotte worden de verste objecten in het heelal besproken, en bespreken we de evolutie van het heelal.

De lessen van deze cursus worden gegeven door Eddy Pirotte, Hendrik Vandenbruaene en Jan Vandenbruaene. In 2001-2002 eindigde deze cursus op

13/03/2002. De editie 2002-2003 van deze cursus loopt tweewekelijks op woensdagavond van 16/10/2002 tot 12/03/2003.

Waarnemen voor beginners

In vier sessies verdeeld over evenveel seizoenen wordt met behulp van een draaibare sterrenkaart, het planetarium en eventueel een verrekijker de sterrenhemel en de plaats van de sterrenbeelden uitgelegd. Begrippen als ecliptica, hemelevenaar en het zenit worden uit de doeken gedaan. Reeds na één sessie is men in staat om de Poolster terug te vinden samen met tal van circumpolaire sterrenbeelden. Na het doorlopen van alle sessies kent men de meeste noordelijke sterrenbeelden en zal men verscheidene hemelobjecten kunnen aanwijzen zoals de Orionnevel, de kapstok en het zevengesternte. Uiteraard wordt bij ongunstige weersomstandigheden de sessies in het planetarium afgewerkt.

Franky Blanckaert en Jan Vandenbruaene verzorgen de zittingen van deze cursus. De editie 2002-2003 loopt nog tot 08/04/2003.

Jeugdcursus Sterrenkunde

Deze cursus is speciaal afgestemd op jongeren van 12 tot 16 jaar, en bestaat uit een 12-tal sessies. Er wordt uitgegaan van een algemene structuurtekening van het heelal die in de opeenvolgende hoofdstukken verder wordt uitgediept. Niet alleen de meer theoretische vorm van sterrenkunde (met onder andere volgende onderwerpen: zonnestelsel, sterren, sterrenstelsels, ...) komt aan bod, ook de praktische kant van de astronomie krijgt zijn plaats. De cursus wordt tevens degelijk geïllustreerd en het gebruik van (modern) didactisch materiaal wordt niet geschuwd.

De lessen van de Jeugdcursus Sterrenkunde worden gegeven door Jannes Colaert, Steve Philips, Sebastian Serruys, Kurt Sys en Ruth Teerlynck. In 2001-2002 eindigde de jeugdcursus op 12/04/2002. De editie 2002-2003 van deze cursus loopt tweewekelijks op vrijdagavond van 27/09/2002 tot 03/05/2003.

Jeugdcursus Ruimtevaart

In een twaalfal lessen maken jongeren van 12 tot 16 jaar kennis met de boeiende wereld van de ruimtevaart. Hoe werkt een raket en hoe bouw ik er zelf één? Wie was de eerste mens op de Maan? En wanneer zullen ze leven vinden op Mars? Wat heeft een computer te maken met satellieten? Wie is Frank De Winne? Star Trek: sprookjes of echte toekomst? Het antwoord op deze en veel meer vragen krijg je in deze cursus samen met heel wat experimentjes om het zelf uit te proberen! Daarnaast is er ook heel wat videomateriaal, boeken enzovoort die het grootste avontuur van de mensheid vertellen. En het is niet nodig om sterk te zijn in wiskunde om mee te doen!

De Jeugdcursus Ruimtevaart staat onder leiding van Thomas Goethals, Robin Segaert en Tine Simoens. Deze cursus loopt in 2002-2003 tweewekelijks op vrijdagavond van 04/10/2002 tot 09/05/2003.

Actuele onderwerpen uit de sterrenkunde

In een viertal zittingen worden actuele onderwerpen uit de sterrenkunde behandeld. Onder andere volgende thema's komen aan bod: de Very Large Telescope, SOHO, plasma in de zonne-atmosfeer, nieuwe ontwikkelingen in de kosmologie. Deze cursus eindigde in 2001-2002 op 06/03/2002 en loopt opnieuw van 13/10/2002 tot 26/03/2003. Docenten van dienst zijn Pieter De Ceuninck, Dominiek Franck, Herman Ghyoot, Hendrik Vandenbruaene en Jan Vandenbruaene.

Actuele onderwerpen uit de ruimtevaart

Een zestal avonden worden gewijd aan de actualiteit van de ruimtevaart. Uiteraard wordt de nodige aandacht besteed aan de vlucht van Frank De Winne en de opbouw van het ISS. Ook nieuwe weersatellieten (MSG), aardobservatiesatellieten (Envisat) en planeetverkenner als de Mars Odyssey, Galileo, Cassini en Rosetta komen aan bod.

Deze cursus eindigde in 2001-2002 op 21/03/2002 en loopt in 2002-2003 van 23/10/2002 tot 19/03/2003. De cursus wordt gegeven door Herman Ghyoot, Thomas Goethals en Hendrik Vandenbruaene.

Kernfysische processen in de sterrenkunde

In de sterrenkunde komen vaak begrippen voor uit de kernfysica. Niet iedereen is daarmee even vertrouwd: vandaar deze cursus van zes avonden. Achtereenvolgens worden behandeld: natuurlijke radioactiviteit (soorten straling, radioactief verval, grootheden en eenheden); kunstmatige radioactiviteit (soorten reacties, deeltjes-versnellers); ouderdomsbepaling; kernsplijting (vooral in kerncentrales) en kernfusie (vooral in sterren). In de loop van de lessen wordt de nadruk gelegd op toepassingen van voorgaande begrippen in de astronomie. Cursusleiders zijn Dominiek Franck en Herman Ghyoot.

Deze cursus liep tussen 11/01/2002 tot 22/03/2002.

Verleden en toekomst van Mars

In een viertal lessen wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken van het Marsonderzoek. Dit is de laatste jaren in een stroomversnelling geraakt door succesvolle missies zoals bijvoorbeeld de Pathfinder, Mars Global Surveyor en de Mars Odyssey. Hete hangijzers zoals leven op Mars en het voorkomen van water, komen uitgebreid aan bod. Tenslotte wordt er een blik geworpen op de toekomst van het Marsonderzoek.

Alexander Vandenbohede verzorgt de vier lessen van deze cursus tussen en 05/11/2002 en 04/02/2003.

3.3. *Uitreiking van de getuigschriften*

Op 3 mei 2002 werden de getuigschriften voor het werkjaar 2001-2002 uitgereikt. Na de eigenlijke uitreiking konden de geïnteresseerde aanwezigen een bezoek brengen aan de tentoonstelling over de vlucht van Frank De Winne.

Inleidende cursus Sterrenkunde

Volgende cursisten behaalden het getuigschrift:

Andries Marjan, Boes Luc, Braet Geert, De Corte Filip, De Gruyter Georges, de Witte Jurgen, Debaille Erik, Galle Ivan-Marie, Galle Linde, Gevaert Piet, Helewaut Patricia, Lievens Roger, Meseure Danny, Mobouck Guido, Stubbe Guido, Van Sebroeck Hans, Vandenberghhe Harald, Vantorre Stefan, Verbrugghe Brecht, Verlinde Bart.

Jeugdcursus Sterrenkunde

Ontvingen een getuigschrift voor deze cursus:

Chys Eefje, Coene Annelies, Devogelaere Thomas, Dhondt Laurens, Duforêt Ruben, Maene Joren, Meseure Ewout, Petyt Lies, Staelens Jan, Van Kerrebrouck Helena, Van Trigt Matthijs, Wildemeersch Timothy.

Cursus Actuele onderwerpen uit de sterrenkunde

Volgende cursisten behaalden het getuigschrift:

Boussauw Raf, Callens Mia, Demuynck Gerard, Geysen Etienne, Rommelaere Marcel, Vandecasteele Noël.

Cursus Actuele onderwerpen uit de ruimtevaart

Het getuigschrift voor deze cursus werd uitgereikt aan:

Boes Luc, Boussauw Raf, Demuynck Gerard, Geysen Etienne, Mobouck Guido, Van Hooreweder Monique.

Cursus Geologie van Mars

Behaalden het getuigschrift voor deze cursus:

Berendsen Jan, Callens Mia, Christiaens Evelyn, Cools Piet, De Vriese Wilfried, de Witte Jurgen, Desmet Georges, Ghoot Herman, Lambert Marc, Segaert Robin, Van Den Abele Yves, Van Hooreweder Monique, Van Oost Roland, Vanhoutteghem Philip.

Cursus Astrofotografie

Ontvingen een getuigschrift voor deze cursus:
De Corte Filip, Delva Peter, Verlinde Bart.

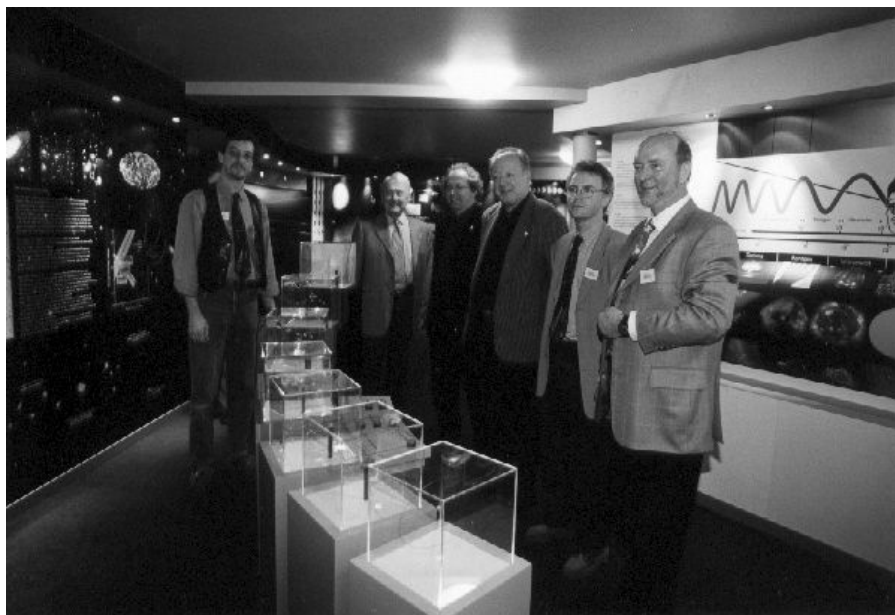
Cursus Kernfysische processen in de Sterrnekunde

Ontvingen een getuigschrift voor deze cursus:
Boes Luc, Callens Mia, Creyf Hubert, De Clerck Sharon, De Gruyter Georges, De Maeyer Ronan, De Vriese Wilfried, Deseranno Geert, Desmet Georges, Helewaut Patricia, Lampo Martin, Levecke Reinhard, Louage Achiel, Mobouck Guido, Naessens Tone, Naudts Tomas, Philips Steve, Segaert Robin, Serruys Sebastian, Strobbe Nele, Van de Kerckhove Philippe, Van Den Abeele Yves, Van Sebroeck Hans, Vanhoutteghem Philip, Vanhove Andre, Wouters Joseph.

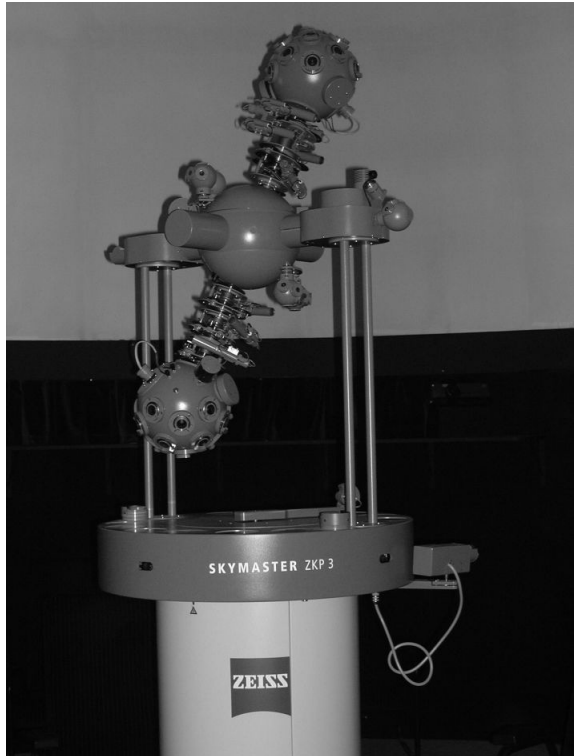

3.4. *Multimediaal project*

Het planetarium en de multimediale tentoonstellingsruimte van de sterrenwacht ondergingen in 2002 een ware metamorfose. Na de veranderingswerken die in 2001 startten, werd in het voorjaar van 2002 de laatste hand gelegd aan het frisse geheel. Het project, dat mogelijk gemaakt werd door financiële steun van Toerisme Vlaanderen, de Stad Brugge, de Provincie West-Vlaanderen en de Nationale Loterij, werd op zaterdag 30 maart 2002 feestelijk geopend. Dit gebeurde in aanwezigheid van Minister Landuyt, Burgemeester Moenaert, Armand Pien en vele collega's en sympathisanten uit het Vlaamse sterrenkundige wereldje. De fonkelnieuwe tentoonstelling en het vernieuwde planetarium met de voorstelling "Verhalen van mensen en sterren" werden er na enkele toespraken en met een hapje en een drankje op gepaste wijze voor het eerst officieel bekeken. Het lentezonnetje zette deze mijlpaal voor Volkssterrenwacht Beisbroek afgetekend in de schijnwerper.

Met de installatie van het nieuwe planetariumtoestel Skymaster ZKP3 door de firma Carl Zeiss Jena in januari en de integratie hiermee van een SkyScan all-sky projectiesysteem beschikt de sterrenwacht over een modern geheel met heel wat mogelijkheden voor het maken van boeiende en afwisselende programma's. De zuidelijke sterrenhemel, kwaliteitsvolle sonorisatie, indrukwekkende overgangen onder all-sky condities, bewegende objecten en een loepzuivere hemelprojectie zijn slechts enkele van de nieuwe troeven. Naast de vaste shows leent het toestel er zich ook goed toe om naar aanleiding van speciale sterrenkundige gebeurtenissen een korte toelichting "onder de sterren" te geven.

Naast het planetarium zelf vormt de vernieuwde tentoonstelling voor de bezoeker een mooie attractie. Op verschillende stands wordt de structuur en opbouw van de objecten in het heelal duidelijk gemaakt. Dit gebeurt aan de hand van informatie-trommels, -schuiven, oplichtende panelen, PC programma's en maquettes die de bezoeker uitnodigen om zelf op verkenning te gaan en waar gewenst de nodige informatie op te doen. Naast de individuele bezoeker kan in de tentoonstelling ook aan groepen de opbouw en structuur van het heelal duidelijk gemaakt worden. Het geheel werd door medewerkers van de sterrenwacht ontwikkeld en voor de praktische uitvoering stond de firma CCD Expo garant.

Samen met het vernieuwde centrum werden de openingsuren van de sterrenwacht en de aanpak van ontvangst en rondleidingen aangepast. De actieve medewerkers kregen verschillende opleidingssessies in het nieuwe planetarium zodat de besturingssystemen voor het geven van voorstellingen goed gekend zijn. De publiciteitscampagnes die tijdens de zomerperiode gestart werden, moeten ervoor zorgen dat het project ruime bekendheid blijft genieten en het werk van vele medewerkers zijn vruchten blijft afwerpen.

3.5. *Projecten*

Koepel

Aangezien het tot onze spijt in ons landje niet steeds sterrenpracht is die 's nachts aan de hemel te bewonderen valt, werd in de koepel een videomontage (door Wilfried De Vriese) voorzien, die aan de bezoekers duidelijk maakt hoe de hemelobjecten er door de telescopen bij helder weer uitzien. Gedurende enkele minuten worden de Maan, planeten en de Zon overlopen aan de hand van amateur video- en webcambeelden.

Op de 70 mm hulpkijker naast de grote refractor werd in de zomermaanden een Coronado H-alfa filter geïnstalleerd (ASP-60 objectieffilter en BF15 blocking filter). Deze filtercombinatie laat toe om de fenomenen in de chromosfeer, de onderste atmosfeer van

de zon, waar te nemen. Protuberansen, uitbarstingen op de zon en de chromosfeer-structuur zijn er in al hun pracht mee te bewonderen.

Voor klassieke visuele zonnewaarnemingen van de fotosfeer werd het oude objectieffilter van de refractor vervangen door een Thousand Oaks objectieffilter.

In november werd de Starlight Xpress MX7-C CCD camera geïnstalleerd op de MPT300 kijker in Schmidt-camera mode. Dit in het kader van de investerings-basisfunctie wetenschapsbeleid. De eerste beelden na installatie tonen het uitzon-derlijke potentieel voor astrofotografie van de beschikbare lichtsterke telescoop duidelijk aan. Er werden plannen gesmeed om begin 2003 opleidingssessies rond CCD-techniek voor de geïnteresseerde actieve leden en waarnemers te organiseren. Daarnaast werd ook een Philips ToU-cam webcam aangekocht voor opnames van Maan en planeten met de 200 mm refractor.

Frank De Winne en het Ruimtevaartfeest

In 2002 was het al snel duidelijk dat er een grootse gebeurtenis op stapel stond: in het najaar zou Frank De Winne de tweede Belg in de ruimte worden. Naar aanleiding hiervan werd er in samenwerking met alle Vlaamse Volkssterrenwachten een tentoonstelling opgezet over het ISS in het algemeen en de vlucht van Frank De Winne in het bijzonder. Verder werd er met de Vlaamse planetaria een diashow rond de vlucht gemaakt. Deze show werd in de maanden oktober en november aan het publiek aangeboden naast de gewone planetariumvoorstellingen.

Onder auspiciën van de Jeugdwerkgroep Ruimtevaart werd ook een Ruimtevaartfeest georganiseerd op Volkssterrenwacht Beisbroek, om net als de andere sterrenwachten in te spelen op de vragen van het publiek en de geïnteresseerde leek te laten kennismaken met de vele facetten van de ruimtevaart. Op 3 november 2002 was de sterrenwacht doorlopend open.

De ganse namiddag en avond kon de bezoeker genieten van lezingen, door leden van de sterrenwacht (Pieter Bolle over het nut van ruimtevaart; Thomas Goethals

en Robin Segaert met een diareeks over hun reis naar Sterrenstad, Moskou; Kurt Sys over Melissa, een project dat kadert in onderzoek naar recyclage in de ruimte), maar ook van gastsprekers, zoals Arthur Schoeters (over ISS) en Kristof Gantois van de firma Verhaert (over de experimenten van Frank De Winne, maar ook over de Belgische PROBA-satelliet). Daarnaast waren er

ruimtehapjes om te proeven, was de bibliotheek omgetoverd tot Dirk Frimout museum (met dank aan Koen Geukens van de werkgroep Ruimtevaart van de VVS) en kon het publiek het zelf ineengeknutselde ISS model bewonderen.

Voor de kinderen was er de mogelijkheid om hun eigen waterraket te lanceren. Daarnaast had de JWR ook andere ruimtevaartgebonden verenigingen uitgenodigd, zoals de postzegelverzamelclub Cosmos en de Torhoutse radioamateurs, die opnames van gesprekken uit het ISS meebrachten. Tot slot kon men doorlopend documentaires en nieuwsberichten rond Frank De Winne bekijken.

Het publiek reageerde enthousiast op het initiatief: op sommige momenten was de sterrenwacht echt te klein om al dat volk aan te kunnen... Deze grote aandacht van het publiek voor de ruimtevaart bewees dan ook dat de sterrenwacht op dit vlak heel wat troeven heeft!

Planetenpad

Halfweg 2002 werd een werkgroepje in het leven geroepen teneinde de mogelijkheid na te gaan voor het aanleggen van een planetenpad tussen het landhuis waar de volkssterrenwacht gevestigd is en de parking aan de kant van de Diksmuidse Heirweg.

Ondertussen zijn de aanvragen ingediend om toestemming te verkrijgen voor de aanleg enerzijds en om voor het bekomen van subsidies anderzijds. Als alles volgens plan verloopt, zouden de werkzaamheden in de loop van 2003 moeten kunnen aangevat worden.

3.6. *Waarnemingen*

Ledenwerking praktisch waarnemen:

Deze actieve werkgroep, bestaande uit een 25-tal vaste actieve waarnemers, voltooide in 2002 haar vijfde werkjaar. Tijdens het jaar werden een aantal zaterdag-avondsessies georganiseerd waarbij de deelnemers de waarnemingsactualiteit, zelfbouwprojecten en andere topics in verband met praktisch waarnemen en apparatuur behandelen in korte spreekbeurten en discussies. Als aanvulling op de vergaderingen hadden ook verschillende waarnemingsavonden en -nachten plaats in de sterrenwacht of op donkere plaatsen in het Vlaamse land. Op die manier is het mogelijk om zowel voor de beginnende als voor de gevorderde amateur-astronoom een gevarieerd en inspirerend programma aan te bieden waarbij verschillende telescopen en toebehoren vergeleken kunnen worden.

Overzicht waarnemingen

Wanneer we het jaar 2002 samenvatten voor wat de waarnemingen in en rond de sterrenwacht betreft, valt het op dat vooral de zonnestelselobjecten en -fenomenen dit jaar in het geheugen gegrift zullen blijven.

In het voorjaar kon men 's avonds ten volle genieten van de reuzenplaneten Jupiter en Saturnus. Telkens weer een schouwspel hoe de manen en wolkenstructuren van deze objecten afwisselend voor de dag komen. Naast de visuele waarnemingen werden er ook geslaagde webcam-opnames gemaakt. De planetenpracht culmineerde begin mei in een uitzonderlijke samenstand van de vijf heldere dwaalsterren: Mercurius, Venus, Mars, Saturnus en Jupiter vlak na zonsondergang aan de westelijke hemel. Dit traag kosmisch ballet kon gedurende verschillende dagen gevolgd worden.

Naast samenstanden tussen planeten en de Maan kon men in het voorjaar ook een bedekking van Jupiter en van Saturnus door de Maan observeren. Vanwege de matige weersomstandigheden lukte het enkel bij deze laatste planeet om op 16 april 2002 de bedekking ten volle waar te nemen.

In dezelfde periode was ook een pracht van een komeet te bewonderen: C/2002 Ikeya-Zhang haalde begin april een helderheid van om en bij magnitude 3.5: een blote oog object met schitterende rechte staart. Het was geleden van de heldere kometen Hyakutake en Hale-Bopp halfweg de negentiger jaren dat nog zo'n heldere staartster aan de hemel te zien was. De interessante helderheid liet toe om zonder moeite structuur in staart en coma te ontwaren met een verrekijker of een telescoop. Komeet Hönig die tijdens de maand september zichtbaar was, vergde daarentegen dan weer heel wat doorzettingsvermogen van de meer doorgewinterde waarnemer.

In de zomerperiode werd de langverwachte H-alfa filter (Coronado ASP-60 filter) geïnstalleerd op de daartoe voorziene hulpkijker in de koepel. Met dit filter kan men de chromosfeer en de daar aanwezige fenomenen van de actieve Zon waarnemen.

Protuberansen aan de zonnerand, chromosfeerstructuur en -flares op de zonneschijf geven een heel ander beeld van de Zon dan wanneer men die waarneemt met de traditionele zonnefilters. Naast het gewone fotosfeerbeeld, waarvoor trouwens ook de aanwezige filters vernieuwd werden (Thousand Oaks objectiefilter), vormt het diep rode H-alfa beeld voor waarnemers en bezoekers duidelijk een nieuwe troef.

Het hoeft niet gezegd dat, meer dan anders, het voorbij jaar het Internationale ruimtestation (ISS) met een speciale blik bekeken werd tijdens de heldere passages. Enkel gedurende Frank De Winnes vlucht zelf liet het wolkendek niet of nauwelijks toe om de overtochten visueel te volgen.

Tot de top van de visueel waar te nemen hemelverschijnselen behoren uiteraard de Leonidenuitbarstingen. Op 19 november rond 4h UT kreeg men vanuit Europa de laatste kans hiertoe. Een kortdurende activiteitspiek met ZHR van om en bij de 2500 was het resultaat, wat overeenkomt met 20 à 25 meteoren per minuut onder een door de volle maan hel verlichte hemel. Een tweede piek werd gezien in Noord-Amerika. Grote spelbreker vormde de mist en de lage bewolking. Hans Huyghe trok op expeditie naar Zuid-Spanje om de zwerm waar te nemen. In eigen land was het echter zoeken naar schaarse openingen in het wolkendek. Sommigen vonden ze, anderen jammer genoeg niet...

Het waarnemingsjaar 2002 werd op spectaculaire wijze afgesloten door een samenstand tussen de planeten Venus en Mars tijdens de ochtendlijke uren van de donkere maand december.

Tenslotte dient nog vermeld te worden dat in het najaar van 2002, de installatie en eerste opnames konden plaatsvinden van de Starlight Xpress MX7-C CCD-camera op de MPT 300 kijker. De korte brandpuntafstand van de kijker in Schmidt-camera mode en de lichtgevoeligheid van de CCD-camera zorgen voor een super-combinatie waarbij groot beeldveld en korte belichtingstijden bekomen kunnen worden. Enkele test-plaatjes illustreren de mogelijkheden van het toestel. Wanneer de nodige ervaring opgebouwd is, zal astrofotografie op de sterrenwacht duidelijk niet meer hetzelfde zijn als vroeger...

3.7. Jeugdwerkgroep Sterrenkunde JVS-Vigilia

De jeugdwerkgroep sterrenkunde JVS-Vigilia van Volkssterrenwacht Beisbroek bestaat uit jongeren die de Jeugdcursus Sterrenkunde hebben doorlopen en zich nu meer willen bekwamen in de sterrenkunde. Ze komen samen op vrijdagavond onder leiding van Jannes Colaert, Sebastian Serruys en Ruth Teerlynck.

De bijeenkomsten door het jaar

Het nieuwe vrijdagavondsysteem dat in oktober 2001 werd ingevoerd, bleek een succesformule te zijn en wordt ook dit jaar weer toegepast. Dit "namensysteem" houdt in dat elke Vigiliaan bij de start van het werkjaar een vrijdagavond toegewezen krijgt waarop hij of zij iets astronomisch kan komen vertellen voor de groep. Het interessante is dat op deze manier elke Vigiliaan, ongeacht leeftijd of astronomische achtergrondkennis, zelfstandig één en ander opzoekt over een bepaald astronomisch onderwerp en zijn of haar verworven kennis aan de groep doorgeeft, in de vorm van een lesje of een practicum. Het nieuwe werkjaar 2002-2003 werd tevens ingezet met de komst van vier nieuwe leden: Ewout, Jan, Joren en Thomas. Ook dit jaar gingen we bij helder weer buiten waarnemen. Zo hebben we bijvoorbeeld de komeet Ikeya-Zhang in vol ornaat kunnen bewonderen. Waarnemingsformulieren zijn 24 uur op 24 beschikbaar voor Vigilianen op de JVS-Vigilia-website (www.vigilia.be) zodat zij altijd hun waarnemingen kunnen noteren. JVS-Vigilia blijft ook helpen bij het begeleiden van bezoekers aan Volkssterrenwacht Beisbroek op vrijdag, zondag en tijdens de schoolvakanties. Daartoe werden dit jaar twee kadervormingavonden ingericht: een avond in het teken van de werking en de omgang met de telescopen van de sterrenwacht en een tweede avond waarin de algemene structuur en de nieuwe filosofie van de sterrenwacht uit de doeken werd gedaan. Ten slotte werden dit jaar ook enkele doe-het-zelf-avonden georganiseerd, waarbij elke Vigiliaan in korte tijd een astronomisch onderwerp behandelde.

Uitstappen en deelname aan andere activiteiten

Traditiegetrouw was JVS-Vigilia talrijk aanwezig op de JVS-dag, de VVS-ledenvergadering, het JVS/VVS-Weekend en het Winter Astro Kamp begin januari en eind december, waar gedurende vier dagen typische astrokamp-activiteiten werden uitgevoerd die zowel door Vigilianen als door andere jonge amateur-astronomen uit heel Vlaanderen enorm werden gesmaakt. Ook waren we present op het 25-jarig jubileum van JVS-Quasar. Tijdens deze activiteiten werden contacten gelegd tussen JVS-Vigilia en andere JVS-kernen. Verder verzorgde JVS-Vigilia dit jaar de bediening tijdens de receptie bij de opening van het nieuwe multimediaal bezoekerscentrum van Volkssterrenwacht Beisbroek, waren enkele Vigilianen paraat om de cursisten van de jeugdcursus sterrenkunde met woord en daad bij te staan tijdens de raketjesmiddag 2002, en stonden ook enkele Vigilianen

zoals altijd bereidwillig klaar om medewerking te verlenen tijdens de sterrenkijkdagen, de opendeurdagen van de sterrenwacht en het ruimtevaartfeest.

Zomerkamp

Zoals elk jaar gingen we ook deze zomer op kamp. Het was dit jaar echter niet zomaar een kamp. We gingen namelijk naar Spanje, van 31 juli tot 11 augustus. Het kamp werd georganiseerd door de JVS. Dat betekende dat er naast de Vigilanten ook nog een aantal andere jonge, gemotiveerde, enthousiaste amateur-astronomen van de partij waren. Het kamphuis lag in een prachtige omgeving. Midden in de bossen nabij het dorpje Montseny in het gelijknamige nationale park.

Wat deden wij zoal op kamp? Wel, we zouden geen Jongerenvereniging voor sterrenkunde zijn als we niet aan astronomie deden. Daarom was Spanje de uitgelezen bestemming, heldere nachten, mooi weer, ... Het weer speelde ons een beetje parten. We mochten Spanje beleven in wat waarschijnlijk de slechtste week van de hele zomer was. Voor Spanje bleek die slechtste week echter nog wel mee te vallen en we konden zo toch nog een zestal nachten waarnemen. Naast waarnemen, probeerden we ons ook overdag of bij minder weer met sterrenkunde bezig te houden. Aan de hand van talloze spreekbeurtjes, projectjes, zonnewaarnemingen enzo-voort, wisten we het heel interessant te maken.

Zoals altijd: geen JVS-Vigilia kamp zonder sport en spel: We vonden een voetbalpleintje waar we onze overvloedige energie moeiteloos kwijt konden, en na een bosspel, een nachtspel, zwarte marktspel,... was iedereen moe maar tevreden.

We bevonden ons op amper 50 kilometer van Barcelona, een mooie gelegenheid dus om ook wat cultuur op te doen. Met de bus werden we vakkundig van de ene naar de andere toeristische trekpleister gevoerd, waarna we het in de namiddag wat rustiger aan konden doen, op een terrasje of slenterend over de pleintjes.

Kortom: een onvergetelijk kamp.

3.8. Jeugdwerkgroep Ruimtevaart

Wie de jeugdcursus ruimtevaart achter de rug heeft en zich verder wenst te verdiepen in dit onderwerp, kan bij de Jeugdwerkgroep Ruimtevaart terecht. Deze heeft er ondertussen al zijn achtste werkjaar opzitten. In het negende werkjaar van de JWR vonden we het tijd om wat veranderingen aan te brengen. Thomas Goethals heeft hulp gekregen van 2 nieuwe kernleiders, Robin Segaert en Tine Simoens. Zij zullen enerzijds Thomas' taak wat verlichten maar anderzijds kunnen ze met drie hun krachten bundelen om in de toekomst nog meer uit het ruimtevaartgebeuren te halen.

Verder heeft de JWR haar eigen website in een compleet ander kleedje gestopt: (www.jwronline.be).

Maandelijksse bijeenkomsten

De Jeugdwerkgroep Ruimtevaart komt ongeveer één keer per maand samen, op een zaterdagavond. De avond is telkens goed gevuld van 19 tot 23 h.

In elke vergadering zitten de nodige porties actualiteit maar daarnaast probeert de JWR toch zoveel mogelijk rond een thema te werken, naargelang wat onze leden zelf voorstellen. Zo was het voorbije jaar het veelbesproken raketterschild dat de Amerikaanse president Bush wil opstarten ook binnen de JWR een hot item. Velen onder de leden zochten er zelf over op, onderzochten of Bush' argumenten wel steek hielden en of zo'n raketterschild wel zin heeft. De daaruit volgende discussies met diverse pro's en contra's waren heel interessant.

De eerste helft van 2002 was ook voorbehouden om zoveel mogelijk pogingen te doen om Starshine II, de satelliet met de honderden spiegeltjes, waar te nemen. Het was zeker niet makkelijk om de satelliet te zien, mede door de vaak moeilijk passende uren, maar ook door het typische Belgische weer. Gelukkig hebben we met de deskundige hulp van Tristan Cools van de Werkgroep Kunstmanen toch enige waarnemingen kunnen doen en gegevens terug kunnen sturen vanuit België voor de verdere verwerking van dit project, dat de dichtheid van de atmosfeer rond de Aarde bestudeert en de invloed van de zonneactiviteit hierop.

Daarnaast is de traditie ontstaan om elk jaar aan het begin van de grote vakantie een ruimtevaart-filmfestival te organiseren. Elk lid zoekt een film uit die hij graag zou zien, natuurlijk is het thema ruimtevaartgebonden. De avond zelf wordt er gestemd welke film we met zijn allen bekijken. Zo won dit jaar de film "Mission to Mars".

Tot slot gaan enkele enthousiastelingen met plezier op uitstap, om bijvoorbeeld Dirk Frimout te ontmoeten ter gelegenheid van de onthulling van een kunstwerk aan hem opgedragen in Poperinge, of naar Sint-Truiden voor een debat tussen de twee Belgische ruimtevaarders, over het verschil tussen de Amerikaanse en de Russische bemande ruimtevaart.

Samenwerking

Al sinds haar ontstaan maakt de JWR er een punt van zoveel mogelijk samen te werken met andere verenigingen en kernen. Met de Werkgroep Ruimtevaart en de Werkgroep Kunstmanen van de VVS bestaat al een traditie in het gezamenlijk organiseren van bijeenkomsten. Dit jaar zag echter het ontstaan van een belangrijk nieuw samenwerkingsverband met de vereniging “Jeugd, Cultuur & Wetenschap”, die activiteiten organiseert voor jongeren uit geheel Vlaanderen. Zo zal de JWR in 2003 experimenteren met het aanbieden van raketworkshops en ruimtevaartkampen via JCW. Naar aanleiding van het ruimtevaartfeest werden ook vruchtbare contacten gelegd met BFV Cosmos en met de Unie der Belgische Radio-Amateurs. Op internationaal vlak was er dan onze deelname aan het Starshine-project, dat honderden scholen van over de hele wereld samenbrengt.

3.9. *Publicaties*

Vanzelfsprekend verscheen in 2002 het jaarverslag 2001.

Naar aanleiding van de opendeurdag en de sterrenkijkdag werd een informatiebrochure samengesteld, die via sponsorende adverteerders bekostigd werd.

Door de waarnemerswerkgroep werden enkele documentatiepakketjes uitgewerkt rond de aanschaf van een telescoop. Hiermee wordt ingespeeld op enkele veel gestelde vragen.

Ten slotte publiceerden leden van Volkssterrenwacht Beisbroek vzw regelmatig artikels of mededelingen in binnen- en buitenlandse tijdschriften en vakbladen. Hierna volgt hiervan een (onvolledig) overzicht.

Heelal

- jan Korte berichten (Eddy Pirotte)
- feb Leoniden 2001: dubbele stormpiek (Hendrik Vandenbruaene et al.)
M76 in Perseus (Maarten Vanleenhove)
Nog reuzenplaneten (Emmanuel Fabel)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
- maa Potsdam: het astrofysisch startschot (Jan Vandenbruaene)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
- apr Werd Tycho Brahe vermoord? (Jan Vandenbruaene)
Korte berichten (Eddy Pirotte, Frank Tamsin)
- mei Brugge 2002: van "cloutcrans" tot gloednieuw planetarium (Jan Vandenbruaene)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
- jun MASCONs, vensters op het inwendige en het verleden van de Maan (Alexander Vandenbohede)
Geminiden indrukwekkend op 13-14 december 2001 (Hendrik Vandenbruaene)
Galileo: Europa gaat door met eigen GPS (Thomas Goethals)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
- jul De Marsoppositie van 2001 (Alexander Vandenbohede)
Envisat: Europese trots in aardobservatie (Thomas Goethals)
De VVS Algemene ledenvergadering 2002 (Claude Doom)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
- aug Ejectadekens op de Maan (Alexander Vandenbohede)
Boekbespreking: 100 Years of Observational Astronomy and Astrophysics (Frank Tamsin)
Boekbespreking: Doelwit Aarde (Jan Vandenbruaene)
Boekbespreking: Cosmology revealed, living inside the cosmic egg (Frank Tamsin)
Korte berichten (Eddy Pirotte, Frank Tamsin)
- sep Korte berichten (Eddy Pirotte)
- okt Korte berichten (Eddy Pirotte)
- nov Nobelprijs toegekend aan astrofysici (Claude Doom)
Reuzenplanetoïde buiten baan van Pluto ontdekt (Claude Doom)

- Leoniden 2002: overzicht van de verwachtingen (Hendrik Vandenbruaene)
 Over zeelieden, sterrenglobes en uitgeweken Vlamingen (Jan Vandenbruaene)
 Een zomer lang Perseïden (Hendrik Vandenbruaene)
 Maanrubriek: introductie (Alexander Vandenbohede et al.)
 Korte berichten (Eddy Pirotte)
- dec De jonge dubbelster RXJ 0529.4+0041 (Eddy Pirotte)
 De Grote Rode Vlek en de Jupiteroppositie 2001-2002 (Alexander Vandenbohede)
 Het JVS/VVS-weekend 2002 (Claude Doom)
 Boekbesprekingen (Claude Doom, Frank Tamsin)
 Wetenschapsfeest te Gent (Jan Vandenbruaene)
 Korte berichten (Eddy Pirotte)

Astra

- jan Starshine 2: kijk mee naar onze nieuwe ster (Thomas Goethals)
 De nationale sterrenkijkdagen (Pieter De Ceuninck, Simon Neels)
 Boekbespreking: Mensen zoals wij (Simon Neels)
 Zwart Poollicht en de Ruimteradio (Pieter De Ceuninck)
 Baanelementen (Ruth Teerlynck)
- maa Brugse debiele club goes Noordwijk (Thomas Goethals)
 Nieuwtjes in Astro-land (Pieter De Ceuninck)
 Biep..Biep..Biep.. Sputnik (Matthias Vandemaesen)
- mei Astronomie in Colorado (Pieter De Ceuninck)
 Radarastronomie (Sebastian Serruys)
 Streuneumeu eun Zweuden (Ruth Teerlynck)
 Star Wars achterna: de realiteit van morgen? (Pieter Bolle)
- jul Movies in Space (Robin Segaert)
 Vijfde ruimtevaartnamiddag in Hove (Bram De Buyser)
 Pootjebaden in space (Pieter De Ceuninck)
 Boem boem bliksem (Ruth Teerlynck)
- sep Sterrenslag in Spanje (Laurens Dhondt)
 Zie, de komeet waait door de maanbomen! (Pieter De Ceuninck)
 Röntgenstralen (Sebastian Serruys)
 Eddy Pirotte over Volkssterrenwacht Beisbroek (Steve Philips)
 JVS/VVS-weekend 2002 (Simon Neels)
- dec Een planetenpad (Pieter De Ceuninck)
 Gammastralen (Sebastian Serruys)
 Hoe het begon (Steve Philips)
 Een geslaagd wetenschapsfeest (Pieter De Ceuninck)
 Frank De Winne & de gebeurtenissen voor de lancering... (Tine Simoens)

Distant Targets

- sep De bouw van een Truss-Tube Telescoop 1 (Sjoerd Dufoer)
 dec De bouw van een Truss-Tube Telescoop 2 (Sjoerd Dufoer)

3.10. Opendeurdagen

Bij diverse gelegenheden opende de sterrenwacht haar deuren, buiten de gebruikelijke openingsuren.

Avant-premières

Naar aanleiding van de heropening van ons multimediaal bezoekerscentrum, werden voor leden en sponsors avant-premières georganiseerd van de voorstelling “Verhalen van mensen en sterren”. Op donderdag 28 en vrijdag 29 maart werden op die manier telkens meer dan honderd mensen ontvangen. Na afloop van de vertoningen werd een receptie aangeboden.

Roefeldag

Op zaterdag 29 juni ging op nationaal niveau de Roefeldag door, waarop kinderen de gelegenheid kregen diverse facetten van het dagelijkse leven 'achter de schermen' te bekijken. Uiteraard was ook de stad Brugge van de partij, en de Volkssterrenwacht liet zich daarbij niet onbetuigd. De hele dag werden kinderen op Beisbroek ontvangen. Ze kregen een planetariumvoorstelling aangeboden, alsook een bezoek aan de koepel; maar ook van de computers waren ze niet weg te slaan.

Perseïden

Vallende sterren zijn een fenomeen dat niet alleen amateur-astronomen, maar ook het grote publiek boeit. Vandaar dat samen met de andere volkssterrenwachten in de periode rond het Perseïdenmaximum een happening werd georganiseerd. Door het tegenvallende weer was de opkomst eerder beperkt en diende op een vervangprogramma te worden teruggevallen.

Opendeurdagen

Het nieuwe werkjaar werd ingezet met een heuse happening op 14 en 15 september. Deze stond dit jaar in het teken van “de digitale camera”. Enkele leden gaven demonstraties van wat zoal kan bereikt worden met behulp van een webcam die gekoppeld wordt aan een telescoop. Tevens was er de opstelling van een heuse camerabatterij om meteoren mee te verschalken.

De zaterdag hadden we het weer niet mee maar konden we toch rekenen op heel wat belangstelling voor het uitgebreide cursusaanbod. De zondag daarentegen kon Beisbroek mee profiteren van enerzijds het mooie weer en anderzijds van “Kroenkelen” (een Brugs initiatief: te voet of per fiets in de groene rand rond Brugge) dat voor heel wat passage zorgde doorheen onze tentoonstellingen en verwonderde

blikken door de telescopen. De jeugd van Volkssterrenwacht Beisbroek kon menig jongere te woord staan. Voor de allerkleinsten werd een knutselhoekje voorzien, waar men onder vakkundige begeleiding een zonnewijzer of spaceshuttle kon construeren.

Sterrenkijkdagen

De eenentwintigste editie van de sterrenkijkdagen van de Vereniging Voor Sterrenkunde vonden in 2002 plaats op 8 en 9 november. Op beide avonden stonden een tiental medewerkers paraat om enkele honderden bezoekers te ontvangen. Op vrijdag viel het weer tegen; de zaterdag hadden we meer geluk. Uiteraard stonden de sterrenkijkdagen dit jaar in het teken van de ruimtevlucht van Frank De Winne: na de gewone planetariumvoorstelling werd telkens de speciale diashow over bemande ruimtevaart vertoond. Ook de tentoonstelling over Dirk Frimout en onze nieuwe maquette van het ISS waren aandachtstrekkers. Op zaterdag stonden vóór het kasteel Beisbroek ook meerdere kleine telescopen op de sterren, de Maan en Saturnus gericht. Daarnaast waren in het West-Vlaamse land nog verschillende andere meer lokale waarnemingsstations van de partij (onder andere Wulpen en Egem) waarbij de inrichting ook door medewerkers van de sterrenwacht gebeurde.

3.11. Documentatiecentrum

Bibliotheek

In de loop van 2002 werden weerom enorme inspanningen geleverd om de bibliotheek verder uit te bouwen.

De Volkssterrenwacht is geabonneerd op volgende tijdschriften: Astra, Astronomy, Astronomy and Astrophysics, Astruim, Ciel et Espace, Distant Targets, ESA-Bulletin, ESO Messenger, Halo, Heelal, Informatieblad Stichting De Koepel, Max Planck Forschung, Meteor, Planetarian, Reaching for the Skies, Ruimtevaart, Sky and Telescope, Space Connection, Spaceflight, Tähdet, Vlaamse Raket Organisatie, Zenit.

Dankzij onze aansluiting op het Internet hebben we toegang tot een vrijwel onuitputtelijk informatienetwerk. Ter illustratie vermelden we de Press Releases van de European Southern Observatory, het Space Telescope Science Institute en de NASA en bijvoorbeeld ook de Circulars van de International Astronomical Union.

In samenspraak met de andere volkssterrenwachten stelde bibliothecaris Lodewijk Boute het classificatiesysteem verder op punt. Er werd ook een aanvang gemaakt met het ontwikkelen van nieuwe software voor de uitleenadministratie.

Diatheek

De sterrenwacht beschikt ook over een diatheek met dia's over sterrenkunde, ruimtevaart en weerkunde. Deze dia's worden hoofdzakelijk als didactisch materiaal gebruikt tijdens cursussen en introductie-avonden. Jongeren maken van de uitleendienst gebruik voor de illustratie van spreekbeurten op school. Ook onderwijsmensen zelf zijn geïnteresseerd in ons aanbod.

Videothek

Talrijke leden maken gebruik van onze groeiende videothek. Voor wie dit tot nu toe niet deed, kunnen we enkel nogmaals benadrukken dat hierin een schat aan informatie steekt.

3.12. Website

De website van Volkssterrenwacht Beisbroek is te bereiken op www.beisbroek.be. In 2002 nam Sebastian Serruys het onderhoud van de website over van Maarten Vanleenhove.

Het jaar 2002 was een belangrijk jaar voor de website van de Volkssterrenwacht Beisbroek. Net zoals de sterrenwacht zelf onderging de website medio 2002 een grote facelift. De site kreeg een volledig nieuw kleedje aangemeten, de informatie op de site werd vernieuwd, overzichtelijker gerangschikt en makkelijker bereikbaar, en alle teksten werden herzien. Veel dank bij deze grote veranderingen gaat naar Thomas Goethals die de structuur van de website heeft ontworpen en naar Philippe Warmoes die de frisse design van de site heeft bedacht en ze volledig heeft ontworpen. Gedurende het verdere verloop van het jaar werden nog diverse kleine onvermijdelijke fouten in de herziene teksten gecorrigeerd, werden er verscheidene links toegevoegd, werd de jaarkalender steeds up-to-date gehouden en werden verschillende teksten verder aangevuld met verse informatie.

Wat het jaar 2003 betreft, zal de site verder uitgebouwd worden in functie van de resultaten van de enquête die in 2002 onder de leden en bezoekers van Volkssterrenwacht Beisbroek werd gehouden.

In 2002 was de site voor ongeveer 7000 mensen een bron van kennismaking met de sterrenwacht en haar activiteiten en voor velen een aanleiding om de sterrenwacht met een bezoekje te vereren, en dit zal in 2003 niet anders zijn!

3.13. Kadervorming

Medewerkersopleiding

Omdat de werking van de Volkssterrenwacht voor een belangrijk gedeelte steunt op vrijwillige medewerkers, is kadervorming van groot belang voor onze toekomst. Uiteraard lag tijdens 2002 het zwaartepunt van deze permanente vorming op de vernieuwde infrastructuur van de Volkssterrenwacht. Om het publiek op een wetenschappelijk en pedagogisch verantwoorde manier aan te spreken, dienden de actieve leden te leren werken met de nieuwe sturing van de telescoop, de nieuwe zonnefilter en het Coronadosysteem om spectaculaire beelden van de zonneactiviteit te tonen.

Ook aan de gewijzigde filosofie voor ontvangst van publiek en de interactieve, multimediale tentoonstelling, werden een aantal sessies gewijd.

Het leren werken met Skymaster ZKP3 werd op individuele basis aangepakt om de actieve medewerker naast het assimileren van de technische aspecten ook voldoende gelegenheid te bieden het gevoel van de besturing 'in de vingers' te krijgen. Hier werd niet alleen aandacht besteed aan het inschakelen van alle apparatuur en het opstarten van "Verhalen van mensen en sterren", maar ook aan het door het publiek zeer gesmaakt live-gedeelte. Hierin zet de operator op een actieve manier het planetariumtoestel in om de actuele sterrenhemel uit de doeken te doen. Wegens het steeds wijzigende voorkomen van de nachtelijke hemel (Maan, planeten, sterrenbeelden, bijzondere verschijnselen, ...) vergt dit permanente vorming en bijsturing.

Medewerkersbijeenkomsten

Ongeveer op tweemaandelijks basis wordt een medewerkersbijeenkomst gehouden. Op deze zittingen worden enerzijds een aantal praktische aspecten behandeld in verband met de vernieuwingswerken en de nieuwe aandrijving van de telescopen en anderzijds ook achtergrondinformatie gegeven bij

nieuwe ontwikkelingen in de astronomie, zodat de medewerkers met kennis van zaken het publiek kunnen rondleiden. De verschijning van komeet Ikeya-Zhang in het voorjaar of het op regelmatige basis verduidelijken van de stand van zaken van de zonnecyclus, zijn hier een aantal voorbeelden van.

Ook het sociale aspect kwam aan bod. Zo werd er op 14 augustus 2002 een barbecue georganiseerd door en voor de actieve medewerkers.

Elektronische nieuwsbrief

Om de communicatie tussen het bestuur, onze educatieve medewerker en onze actieve medewerkers extra te ondersteunen, werd in 2002 een nieuw initiatief gelanceerd: de elektronische nieuwsbrief van volkssterrenwacht Beisbroek. De bedoeling is om op geregelde tijdstippen een informatieve nieuwsbrief aan de actieve medewerkers te sturen waarin tal van uiteenlopende zaken behandeld kunnen worden. Niet enkel uitnodigingen tot de actieve medewerkersbijeenkomsten of cursussen worden er in opgenomen, maar ook interessante weetjes, tips en adviezen om een optimaal bezoek en begeleiding van onze vernieuwde sterrenwacht mogelijk te maken. Jan Vandenbruaene staat als nieuwsbriefcoördinator in voor het verzamelen van de info en het gebundeld verzenden. De elektronische nieuwsbrief verscheen zeven keer in 2002.

Algemene vergadering VVS

De algemene vergadering van de Vereniging voor Sterrenkunde ging door op zaterdag 20 april 2002 in Technopolis. De Volkssterrenwacht was er met een delegatie aanwezig, niet alleen voor een bezoek aan Technopolis zelf, maar ook voor een uiteenzetting door Prof. Dr. Herwig Dejonghe over "Dwergsterren-stelsels waarnemen met de VLT". Thomas Goethals mocht er de bronzen Galileiprijs van de Vereniging Voor Sterrekunde in ontvangst nemen.

JVS/VVS-Weekend

Op 5 en 6 oktober 2002 namen een twintigtal leden van de Volkssterrenwacht deel aan het JVS/VVS-Weekend in "De Barkentijn" te Nieuwpoort. Gedurende deze twee dagen, hielden tal van nationale en internationale sprekers de bijna 200 aanwezigen in de ban met boeiende uiteenzettingen, zowel over de theoretische als over de praktische aspecten van de amateur-astronomie. Overigens was de organisatie van dit evenement in handen van enkele van onze leden.

4.

Secretariaat, administratie en logistiek

4.1. *Secretariaat en administratie*

Zoals de voorbije jaren, verzorgde het secretariaat ook dit jaar alle zakelijke briefwisseling, de ledenadministratie en de activiteitenadministratie.

In 2002 werd verder gewerkt met het pakket *Ledenadministratie*, ontwikkeld door Claude Doom.

Voor de boekhouding wordt gewerkt met een eigen toepassing.

Voor de administratie rond de overheidssubsidiëring, hanteren we eigen ontwikkelde software voor de opvolging van activiteiten.

4.2. *Logistiek*

Het hoeft uiteraard geen betoog dat de uitgebreide infrastructuurwerken in het eerste kwartaal van 2002 geleid hebben tot een bijzonder drukke toestand op logistiek vlak. De meeste van die zaken stonden in rechtstreeks verband met de vernieuwing van het multimediaal bezoekerscentrum of met het beheer van het kijkerpark. Deze zaken worden dan ook behandeld in de betreffende hoofdstukken. Daarnaast werd ook overgegaan tot de plaatsing van een alarminstallatie, met inbegrip van toegangscontrole.

We vermelden ook het aanbrengen van geluidsisolatie tussen de koepel van het planetarium en het lokaal op de zolderverdieping.

Verder werd doorheen de hele volkssterrenwacht ook kablering gelegd voor een computernetwerk. De werkzaamheden aan het computernetwerk zelf zijn naar het einde van het jaar toe aangevat door Filip Questier.

De leszaal naast het secretariaat werd uitgerust met nieuwe comfortabele stoelen.

De Technische Dienst van de Stad Brugge verleende haar medewerking bij de oplossing van tal van logistieke probleempjes.

5. Public relations en samenwerking

5.1. *Pers*

In 2002 haalde de Volkssterrenwacht bij diverse gelegenheden de krantenkoppen: bekendmaking openingsuren, organisatie cursussen, organisatie voordrachten, ge-
tuigschriftenuitreiking, opendeurdag, Hieronder geven we hiervan een (helaas zéér
onvolledig) overzicht. Ook in tijdschriften verschenen artikels over de Volksster-
renwacht.

Datum	Blad	Titel
16/03/2002	Het Nieuwsblad	Gloednieuw planetarium in Beisbroek
29/03/2002	Brugsch Handelsblad	Sterren tellen
29/03/2002	Brugsch Handelsblad	7000 haarscherpe sterren
03/04/2002	Het Laatste Nieuws	Volkssterrenwacht pakt uit met wereldprimeur
03/04/2002	Tips	Volkssterrenwacht heropent deuren
05/04/2002	Brugsch Handelsblad	Wandelen en fietsen tot je sterren ziet...
16/04/2002	De Streekkrant	Beisbroek heropent met uniek multimediaal bezoekerscentrum
10/05/2002	Brugsch Handelsblad	De sterren begrijpen...
25/05/2002	Het Volk	Sterren fonkelen in Brugge
28/06/2002	Brugsch Handelsblad	Verhalen vol sterren
05/07/2002	Brugsch Handelsblad	Kijk naar sterren
09/07/2002	Het Laatste Nieuws	Extra voorstellingen in Brugs planetarium
08/08/2002	Tam-Tam	Planetarium
06/09/2002	Brugsch Handelsblad	Turen naar sterren...
11/09/2002	Het Laatste Nieuws	Kroenkelen in Brugse straten
11/09/2002	Tips	Volkssterrenwacht laat je naar de sterren kijken
13/09/2002	Brugsch Handelsblad	Een groot ruimtevaartfeest
13/09/2002	Het Laatste Nieuws	Volkssterrenwacht gooit deuren open
19/10/2002	Het Laatste Nieuws	Frank De Winne achterna
22/10/2002	De Streekkrant	Ruimtevaartfeest in Beisbroek
27/10/2002	De Zondag	Ruimtereis
30/10/2002	Tam-Tam	Ruimtevaartfeest in volkssterrenwacht Beisbroek
31/10/2002	Het Nieuwsblad	Maak zelf je waterraket
04/11/2002	Het Laatste Nieuws	Een onvergetelijke reis door de ruimte
/11/2002	Kreo	Ontdek de ster
06/11/2002	Tips	Sterrenkijddagen Volkssterrenwacht Beisbroek in het teken van ruimtereis Frank De Winne

08/11/2002	KW Magazine	Meet the stars!					
20/12/2002	Brugsch Handelsblad	Kerst in Volkssterrenwacht					
27/12/2002	Brugsch Handelsblad	Beisbroek in de prijzen					
30/12/2002	Het Laatste Nieuws	Landuyt besteedt 660000 euro aan toeristische projecten					

Onze activiteiten kwamen ook meermaals aan bod bij de audiovisuele media. Belangrijk daarbij waren verschillende radio-interviews en televisiereportages op Focus en VRT.

Langs deze weg danken we alle media voor hun welwillende aandacht voor de activiteiten van Volkssterrenwacht Beisbroek. De steun van de pers is voor ons onontbeerlijk om onze dienstverlening aan een groot publiek bekend te maken.

5.2. Externe manifestaties en contacten

Wetenschapsfeest

Naar tweejaarlijkse gewoonte kan, wie dit wenst, zich in Vlaanderen onderdompelen in de wereld van wetenschap en exacte kennis dankzij de Vlaamse wetenschapsweek. Ook in 2002 werd deze wetenschapsweek georganiseerd en kon je tussen 19

en 27 oktober tal van activiteiten en speciale projecten meemaken in Vlaamse universiteiten, hogescholen, wetenschappelijke instellingen en verenigingen, musea, bibliotheken of sterrenwachten. Maar vooral het wetenschapsfeest, dat ditmaal het weekgebeuren voorafging, lokt ontzettend veel volk. Gelukkig kiest de organisatie telkens voor een andere uitvalsbasis, waardoor de kern van het doelpubliek mooi verloopt. De voorbije editie streek neer in de Oost-Vlaamse hoofdstad Gent en stelde haar kleurrijke tenten op in enkele hallen van het Expo-complex.

De verschillende Vlaamse volkssterrenwachten hadden er een gezamenlijke stand. Gedurende de twee dagen bezochten ongeveer 23750 bezoekers het wetenschapsfeest te Gent, waardoor de editie 2002 de meest succesvolle tot nu toe was.

VLA activiteiten

Omdat een groot deel van onze bezoekende groepen afkomstig zijn uit zowel primair als secundair onderwijs, is het van het grootste belang dat we nauw contact onderhouden met (vooral) de leerkrachten aardrijkskunde. Ook dit jaar hebben we in dit kader gezorgd voor astronomische bijdragen in het contactblad van de VLA (Vereniging Leerkrachten Aardrijkskunde). Dit contactblad verschijnt vijfmaal per jaar.

Volkshogeschool West-Vlaanderen

Tussen 15 en 29 april 2002 werd aan de West-Vlaamse Volkshogeschool (Stichting Lodewijk De Raet) te Kortrijk de driedelige cursus "Ontstaan en Evolutie van het Heelal" gegeven door Hendrik Vandenbruaene. Aan een 12-tal cursisten werden de opbouw van het heelal, de oerknaltheorie en de recente ontwikkelingen op het vlak van waarnemingen en modelvorming rond de evolutie van het heelal toegelicht.

Moritoen

Tussen 1 oktober en 5 november 2002 werd voor Moritoen een vierdelige cursus "Inleiding algemene sterrenkunde" gegeven door Hendrik Vandenbruaene. De 25 cursisten brachten een bezoek aan de sterrenwacht en vervolgens werd in 4 sessies een inleidend overzicht gegeven van de opbouw van het heelal, het zonnestelsel, de sterren en hun evolutie, de Melkweg, sterrenstelsels en tenslotte de evolutie van het heelal. De cursus vond plaats in de Valkaart te Oostkamp.

5.3. Samenwerking met andere instanties

Vanzelfsprekend was er een vlotte samenwerking met het stadsbestuur van Brugge, dat het gebouw en de telescopen aan de vzw Volkssterrenwacht Beisbroek ter beschikking stelt.

De sterrenwacht verleende haar medewerking aan diverse dag- en weekbladen en aan programma's van vrije radio's, van de VRT en van Focus-TV.

De Volkssterrenwacht werd bij diverse plechtigheden (opendeurdagen andere volkssterrenwachten, VVS-afdelingen, ...) gerepresenteerd door leden van het dagelijks bestuur.

Een bijzondere vermelding verdient wel de samenwerking met de Vereniging voor Sterrenkunde (VVS) en de Jongerenvereniging voor Sterrenkunde (JVS) en met de andere volkssterrenwachten in het Vlaamse land, met name de Volkssterrenwacht Mira te Grimbergen, de Volkssterrenwacht Urania te Hove, het Europlanetarium en de Limburgse Volkssterrenwacht te Genk en Volkssterrenwacht Armand Pien te Gent.

Volkssterrenwacht Beisbroek vzw is erkend door de VVS; enkele leden van de raad van bestuur wonen dan ook de contactraden van de VVS bij.

Leden van de Volkssterrenwacht Beisbroek genieten overigens een korting op de lidmaatschapsbijdrage van de VVS en hebben speciale voorwaarden voor de toegang tot de andere volkssterrenwachten.

De samenwerking met Urania, Volkssterrenwacht van Antwerpen, vzw is sinds 25 juli 1995 bestendigd door de oprichting van het Samenwerkingsverband van Vlaamse Volkssterrenwachten vzw.

*Dit jaarverslag kwam tot stand met medewerking van
(in alfabetische volgorde):*

*Franky Blanckaert
Jannes Colaert
Herman Ghyoot
Eddy Pirotte
Sebastian Serruys
Tine Simoens
Frank Tamsin
Hendrik Vandenbruaene
Jan Vandenbruaene*

*en uiteraard allen die de activiteiten
mee hebben helpen verwezenlijken*

*en dankzij het actieplan Wetenschapsinformatie en Innovatie,
een initiatief van Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën
en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening,
tevens bevoegd voor Wetenschapsbeleid,
in overleg met Marleen Vanderpoorten,
Vlaams minister van Onderwijs en Vorming.*